

τὰ γράμματα ὑπερβολικά! Ἐγραφε στίχους, διηγήματα, μεταφράσεις ἐνὰ σωρό, λεξικά· ἐξημέρευε πρέσβης, ἔγινε ὑπουργός· εἶναι οἰκογενειάρχης καὶ ἡλικιωμένος. Κατάντησε λοιπὸν Σαβαώθ. Κάθε τι ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὴν πέννα του πρέπει καὶ νὰ θαυμάζεται. Μὰ θὰ μοῦ εἰπῇτε ὅλα αὐτὰ καὶ πρὸ πάντων ἡ ἡλικία νερούλιζέι· τὰ νεύρα, σαμβαλιάζει τὸν ἄνθρωπο. Δὲν πειράζει· μὰς χρειάζονται οἱ ἀρχαιότητες.

Ἐλᾶτε τώρα στὴ φιλολογία. Ὁ κ. Χατζιδάκης εἶναι δυνατὸς γλωσσολόγος. Διδάσκει καὶ φωτίζει ἡλικίες καὶ ἡλικίες. Ἀρὰ ὁ λόγος του εἶναι σεβαστός. Προχτές ἀπὸ τὴν ἔδρα του μίλησε στοὺς ἀκροατές του γιὰ τὴ γλῶσσα. Ἐπλεξε τὸ ἐγκώμιο στὴ Δημοτική. Τὴν εἶπε—καὶ δὲ μπορούσε νὰ κάμῃ ἄλλοις—γνήσιο βλαστάρη τῆς ἀρχαίας· πῶς ἔπρεπε νὰ

τὴν ἀλλιεργήσουμε· πῶς ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ σημερινή μας γλῶσσα. Ὅχι, λέει, νὰ τὴν μιλοῦμε ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν γράφουμε. Εἶπε καὶ ἄλλα ἀκόμη· ποῦ νὰ τὰ θυμηθῶ τώρα; Ἀλλως τε τὰ ἔχει γράψει σὲ πολλὰ βιβλία του. Καὶ ὅμως στὸ τέλος τῆς διδασχῆς του τί ἔκαμε; Ἐκεῖνο ποῦ κάνει ἡ κατσίκα τοῦ μύθου. Μὲ κλωτσοὶ στ' ἄγγερό κ' ἔπρ' το τὸ γάλα. Ἐσχίσε τὰ ρούχα του νὰ μὴ τὸν πάρουνε γιὰ μαλισταρό. Θὰ μοῦ εἰπῇτε: ὁ κ. Χατζιδάκης εἶναι κατσίκα; Ὅχι, γιὰ ὄνομα Θεοῦ! εἶναι καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο. Δουλεῖ ὅμως στὴν πρόληψη. Ἀπὸ τὰ περσμένα, τὰ γέρικα κρέμασε κι' αὐτὸς τὴ σωτηρία τῆς πατρίδας, τὸ μέλον τῆς φυλῆς, κάθε ζωὴ καὶ προκοπὴ μας.

Θέλετε ἄλλα παραδείγματα; ὅσα θέλετε. Ὅλη μας ἡ ζωὴ ἐθνική, πολιτική, κοινωνική, ἔχει τὰ σαρχώδη τῆς, ποῦ ἀπολαβαίνουν τὸ θαυμασμὸ καὶ τὴ λατρεία μας, ὅπως ὁ Ἰσάβδ τὸ πρωτοτόκιο. Καὶ ἀπὸ τί αὐτό; Εἶναι φυσικὸ μας ἡ ἐπίχτητο; Ὅχι φυσικὸ· ἐπίχτητο δίχως ἄλλο. Συνέθειαι εἶναι· ὄχι φύση. Πύση μας, τὸ εἶπα στὴν ἀρχὴ ποῖα εἶναι. Ἦρθε ὅμως τὸ σχολεῖο καὶ μὰς ἄλλαξε. Ἐκεῖνο μὰς ἐδίδαξε νὰ σιθωμεθα καὶ νὰ θαυμάζουμε τοὺς ἀρχαίους, τὸν πολιτισμὸ τους, τὰ κατορθώματά τους τὴν τέχνη καὶ τὴ γλῶσσα τους. Κ' ἐμεῖς τὸ παρξυλώσαμε. Ἐγείνε τόσο ἄτεχνα καὶ ἀστόχαστα ἡ διδασχὴ, ποῦ φέρουμε τὴν ἀρχαιότητα στὰ χρόνια μας. Ἀπλώσαμε τὸ θαυμασμὸ μας σὲ κάθε τι πρῶσωπο ἡ πρῆμα ποῦ ρτάνει παρκαπῶν ἀπὸ τὴν ἡλικία μας καὶ τὴν ἀντιλήψή μας. Ποιοὶ ἐμεῖς· ὁ λαός; Ὅχι· οἱ διαβασμένοι· οἱ ἄνθρωποι τοῦ βιβλίου κ' οἱ ἄνθρωποι τοῦ γραφείου. Καὶ ἀπὸ πίσω μας σέρνεται

τυφλὸς καὶ ἀνίδεος ὁ λαός. Τὸ φυσικὸ του εἶναι ἄλλο· τὸ νοιώθει καὶ τὸ μαντεύει, μὰ τί νὰ κάμῃ; Ὁ διαβασμένος τοῦ κλόνισε τὴν πεποίθησιν στὸν ἑαυτὸ του. Γιὰ νὰ τὸ λείε ἕνας καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, ἕνας δημοσιογράφος, ἕνας πολιτικὸς θὰ εἰπῇ πῶς εἶναι σωστὸ καὶ ὠφέλιμο· σκέφτεται. Καὶ κλεῖ τὰ μάτια, ρίχνεται στὸν κατήφορο ποῦ τὸν ὀδηγοῦν οἱ ἐκλεχτοὶ του. Σκοτώνεται γιὰ τὴ θρησκεία ἐνῶ εἶναι περισσότερο ἀπὸ κάθε λαὸ τῆς γῆς ἀδιάφορος. Θαυμάζει τὴ μεταφράση τοῦ κ. Βλάχου ἐνῶ δὲ συγκινεῖται καθόλου ἡ ψυχὴ του. Ἀκολουθεῖ τὸ Δελφινάκι ἐνῶ δὲν πιστεύει καθόλου στὰ λόγια του. Βρίζει τὴ γλῶσσα του ἐνῶ μ' ἐκείνη ἀναστήθηκε, ζῇ καὶ πορεύεται κάθε ὥρα. Ὁ ἱστορικὸς ποῦ θὰ ἔρθῃ μιὰ ἡμέρα γιὰ νὰ μελετήσῃ τὴ σύγχρονη ζωὴ μας, θὰ τὰ χάσῃ, ὁ ἄνθρωπος. Δὲ θὰ μπορεῖ νὰ

ξεχωρίσῃ ποῦ τελειώνει ἡ ἀλήθεια καὶ ἀρχίζει τὸ ψέμμα· ποῖα ἡ φύση καὶ ποῖα ἡ ἔξῃ μας. Ἀκριβῶς ἐκεῖνο ποῦ παθαίνουν σήμερα οἱ ξένοι καὶ γράφουν ἄλλα τῶν ἄλλων. Τόσο τὸ σχολεῖο μὰς ἄλλαξε κ' ἐμεῖς ἀλλάξαμε τὸ λαό. Τὸ φυσικὸ του χάρισμα ποῦ ἀνέφερα στὴν ἀρχή, ἕνα χάρισμα ποῦ φτάνει νὰ τὸν δείξῃ μὲ τὸν καιρὸ μεγάλο, ὅπως ἔδειξε τοὺς προγόνους του, ἐμεῖς καλὰ καὶ σώνει νὰ τοῦ τὸ σβύσουμε. Καὶ γιατί; Σέβασμα στοὺς προγόνους, στίς ἀρχαιότητες, στίς μούμιες στὰ σαρχώδη. Ἐτοί μὰς συμφέρει. Ἐδέσαμε—ὄχι, γιὰ τὸν ἑαυτὸ μου καὶ τοὺς συντρόφους μου—ἐδέσατε μὲ τὴ σκουριασμένη πρόληψιν ἕνα λαὸ καὶ γυρίζει σὰν τὸ τυφλόλογο στὸ μαγγανοπήγαδο. Γυρίζει-γυρίζει τὸ τυφλόλογο καὶ χύνεται νερό στὸ περιβόλι καὶ φροντίζουν τὰ δέντρα καὶ μεστώνουν οἱ καρποί. Γυρίζει-γυρίζει ὁ λαός μας καὶ Σαχάρα ἀπλώνεται ὁλόγυρα.

Ἐρχεται ὅμως, πλάκωσε μοῦ φαίνεται ἡ στιγμή ποῦ θὰ τινάξῃ τὰ πέταλά της στὴ μούρη σας!

ΙΙΕΤΡΟΣ ΑΒΡΑΜΗΣ

ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΡΟΛΟΓΙΟΥ

Στὸ Σπύρο Ἀναστασιάδην

Ἦταν νύχτα· κ' ἤμουνα στὸ κρεβάτι πλαγιασμένος. Μέσα στὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας τίποτε ἄλλο δὲν ἀκούστανε, παρὰ τοῦ ρολογιοῦ ὁ χτύπος τικ τὰκ, ποῦ μοῦ φαινότανε σὰ βήματα τοῦ χάρου ποῦ πλησιάζει.

Μανιωμένος πῶς μιὰ στιγμή δὲν μένει κανένας ἡτυχος ἀπ' τὴν ιδέα τοῦ χάρου, ποῦ ὡς καὶ μέσα στὸ δωμάτιό σου ἔχει στήθει τῆ φωλιάς του, ἀπλώσα τὸ χέρι ν' ἀρπάξω τὸ ρολοὶ νὰ τὸ πετάξω, νὰ λευτερωθῶ ἀπ' αὐτό.

ἔχει παρκαπνιστὴ καὶ τέχνη ἐρωτική, ὡς ποῦ πολλοὶ ξένοι, ἔχοντας ἀκουστὰ γι' αὐτὴ, πήγαιναν νὰ παρκαλέσουν τίς Νύμφες καὶ γιὰ νὰ ἰδοῦν τὴν εἰκόνα. Ἦταν σ' αὐτὴ γυναῖκες ποῦ γέννησαν, κι' ἄλλες ποῦ τῆλεψαν σὲ σπάρχναν μωρὰ πεταμένα· κοπαῖδια ποῦ τῆλεψαν βοσκὰ ποῦ τὰ σήκωναν· νέου συντροφιασμένοι· λησταδῶν διαγυμνισμα· ἔχτρων ἔμπασμα· ἀπὸ ἄλλα πολλὰ κι' ὅλα ἐρωτικά· τὰ εἶδα καὶ τὰ θαύμασα, μοῦ γεννήθηκε πῆθυμιά ν' ἀντιγράψω τὴ ζωγραφιά. Κι' ἀπὸ ζήτησα ἐξηγητὴ τῆς εἰκόνας ἔγραψα τέσσαρα βιβλία, τὰμα στὸν ἔρωτα, στίς Νύμφες καὶ στὸν Ἠἄνα, κι' ἀπόχτημα εὐχάριστο γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ποῦ καὶ τὸν ἄρρωστο θὰ γιχατρεῖ, καὶ τὸν πικραμένο θὰ παρηγορήσει, τὸν ἐρωτευμένο θὰ τὸν κάνει νὰ θυμηθεῖ, τὸν ἀνερώμενο θὰ τὸν διδάξει. Γιατὶ βέβαια κανένας δὲν ξέφυγε τὸν ἔρωτα ἢ θὰ τὸν ξεφύγει ὅσο ποῦ ὑπάρχει ἐμφορὰ καὶ τὰ μάτια βλέπουν. Κ' ἐμὰς ἄς μὰς βοηθήσῃ ὁ Θεὸς σὰ φρόνιμοι τ' ἀποδείλωπα νὰ γράψουμε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Εἶναι πολιτεία στὴ Λέσβο ποῦ τὴ λέν Μιτυλήνη, μεγάλη κι' ὠμορφη. Γιατὶ χωρίζεται ἀπὸ περάματα, ποῦ σιγοτρέχουν στὴ θάλασσα, κ' εἶναι στολισμένη μὲ γερύρια ἀπὸ πελεκητὴ καὶ λευκὴ πέτρα. Θὰ νόμιζες πῶς δὲ βλέπεις πολιτεία παρὰ νησί. Μὰ μακριὰ ἀπ' αὐτὴ τὴν πολιτεία τῆς Μιτυλήνης ἴσα μὲ διακρίσια σταδία ἦταν ὑποστατικὸ ἄνθρωπο πλούσιου, χτήμα

Μὰ μόλις τάγγισα, ἄκουσα μιὰ πένθημη καὶ παραπονετική φωνὴ ποῦ μοῦλεγε: Ἀδυστυχισμένε, τί κάνεις αὐτοῦ; τί σοῦφταιζα ἐγώ; ἄλλοι μ' ἐβάλανε νὰ χτυπάω, καὶ δὲ μ' ἀφήνουν ποτὲ νὰ σταματήσω· ἔχ κ' ἐγὼ ζητάω τὴ σιγαλιὰ καὶ τὴν εἰρήνην ποῦ ζητᾶς καὶ σύ.

Αὐτὰ μοῦπε ἡ φωνὴ καὶ σβύτηκε.

Ἐγὼ εἰμὶνα μὲ τὸ χέρι μουδιασμένο ἀπάνω ἀπ' τὸ ρολοὶ.

Ἀπὸ τότες ἄρχισα νὰ τάγαπῶ τὸ ρολοὶ, γιατί ξάνοιζα μέσα του ἕνα πλάσμα σὰν κ' ἐμένα δυστυχισμένο.

ΒΑΡΔΟΣ

— ΜΑΡΤΑΡΙΤΑΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ „ΠΡΩΤΑ“

Φίλε «Νουμῶ».

Κάποιος μοῦστελε τὴν «Πρωία»,—ἔτος ΚΕ'. Περίοδος Β'. ἀριθ. 2,489,—κ' ἔρχουμαι νὰ τὸν εὐχαριστήσω δημόσια, ἐπειδὴ κ' ἡ ὕλη τῆς καὶ τὸ λεχτικὸ τῆς μοῦ φανήκανε σὰ νὰ διαβάζω κανένα ἀπὸ τὰ νόστιμα ἐκεῖνα Ἀθηναϊκὰ φυλλαράκια τοῦ «μεσοῦντος δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος», καὶ μοῦ θύμισαν τὰ κλασσικὰ παιδικήσια μου.

Ἀπ' ὅλα τῆς νοστιμώτερο μοῦ φάνηκε τῆρο μὲ τὴν ἐπιγραφὴν Φιλολογικὴ Ἀκαδημία, ποῦ μιλάει γιὰ τὴν «ἀχαλίνωτον ἔμπνευσιν» τοῦ Κ. Ἡλίουπουλου, καὶ ποῦ (ἔμα χαλινώθηκε, ὑποθέτω), πηγαν οἱ διάφοροι γέροι καὶ τὴν ἀσπαστήκαν κλαίγοντας. Μὰ αὐτὸ δὲν εἶναι ἡ καθαρὴ νοστιμιὰ τοῦ ἄρθρου. Ἡ καθαρὴ νοστιμιὰ τοῦ ἄρθρου εἶναι ἡ ΑΓΡΑΜΜΑΤΩΣΥΝΗ του! Αὐτός, ποῦ ξεσκίζει τὰ ρούχα του ἐναντίον τῆς τάχα χυδαίας, μόλις ἀρχινάει, καὶ σκοντάβει ἀμέσως μεταρραζώντας μιὰ «χυδαία» φράση στὴν ἀρχαία Ἑλληνική, ποῦ ἂν τὴν ἀκούγε κανένας Ἀλκιβιάδης θὰ τοῦδινε χαστούκι δυνατώτερο κι' ἀπ' ἐκεῖνο ποῦ πέταξε μιὰ φορὰ τοῦ δασκάλου ποῦ δὲ διδασκε «Ομηρο». Ὅριστε τὸ μαργαριτάρι.

«Ἡ Ἐταιρία τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ ἦτο πλήρης ΕΞ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου κτλ.». Κατὰ τὸ καινοῦργιο αὐτὸ χυδαιοελληνικὸ συνταχτικὸ, πρέπει δίχως ἄλλο νὰ βγῇ νέα ἐκδοσι τοῦ Δουκιανοῦ καὶ νὰ ὀνομάξῃ τοὺς ὁμοίους τοῦ ἄρθρουγράφου ὄχι πιά «τερατείας μεστούς, παρὰ «ΕΚ τερατείας μεστούς»

ΑΡΧΑΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΔΟΓΓΟΥ

ΔΑΦΝΗΣ ΚΑΙ ΧΛΟΗ

Μετάφραση Ἡλίας Π. Βουτιερίδην

(Ἀπὸ τὴν ἐκδοσὴ τοῦ Bodin)

Στὸν Ἀργύρου Ἐφταλιώτη
στὸ Hull τῆς Ἀγγλίας

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Κυνηγῶντας στὴ Λέσβο, μέσα σὲ δάσος ποῦ ἦταν ἀριερωμένο στίς Νύμφες, εἶδα πρῶμα ὠραιότατο ἀπὸ ὅσα ἔχω ἰδεῖ. Ζωγραφιὰ, διήγησι ἔρωτα. Ἐμφορὸ ἦταν καὶ τὸ δάσος, πολυδέντρο, ἀνθισμένο, κκλοπιτιζούμενο. Μὲ πηγὴ τῆλεφε ὅλα καὶ τ' ἀνθὴ καὶ τὰ δέντρα. Μὰ ἡ ζωγραφιὰ ἦταν πῶς ἔμορφη, γιατί καὶ τύχη

ὠραιότατο· ὅχι ποῦ θρέφαν θειὰ, παιδάδες καρπερές, λόφοι γεμάτοι κλήματα, βοσκοτόπια καπαδιῶν κ' ἡ θάλασσα σιγοχτυποῦσε στὴν ἀκρογιαλιὰ ξαπλωμένη σ' ἀμμουδιὰ μαλακή. Στὸ χτῆμ' αὐτό, βόσκοντας ἕνας γιδάρης ποῦ τὸν λέγαν Λάμωνα, βρήκε παιδί ποῦ τῆλεφε μιὰ γίδα. Ἦταν δάσος καὶ κάτου χαμῶδεντρα ἀπὸ βάτους καὶ κισύς ἀπλωμένοι νὰ χορτάρι μαλακό, ποῦ ἀπῆλθον του καίτουσαν τὸ παιδί. Στὸ μέρος αὐτό, τρέχοντας ἡ γίδα ταχτικά, πολλὰς φορὲς γινόταν ἀφαντὴ κι' ἀφίοντος τὸ κατσίκακι τῆς, ἔμενε κοντὰ στὸ μωρό. Παρκαφυλάει τὰ περάσματα ὁ Λάμωνα, γιατί λυπήθηκε τὸ παρκαμελημένο κατσίκακι, κι' ἀπῆλθον στὸ κατκαμεσήμερο, ἀκολουθώντας τ' ἀχνάρια, βλεῖπει τὴ γίδα νὰ στέκεται μ' ἀνοιχτὰ τὰ πόδια καὶ προσεχτικὰ μὴπως ἐκεῖ ποῦ πατοῦσε, κάνει κανένα κνῶ μὲ τὰ νύχια τῆς, καὶ τὸ παιδί σὰν ἀπὸ μάννας βυζι νὰ ρουφάει τὸ γάλα. Σαστισμένος, καθὼς ἦταν φυσικὸ, πλησιάζει καὶ βρίσκει παιδί ἀρσενικὸ, μεγάλο κι' ὠμορφο καὶ μὲ σπάργανα ποῦ δείχναν πῶς ἡ μοῖρα τοῦῆταν καλὴτερη παρὰ νὰ εἶναι πεταγμένο, γιατί φοροῦσε πανωφοράκι κόκκινο καὶ θηλυκωτῆρι χρυσο καὶ σπαθῆκι μὲ χέρι φιλιτισέριο. Στὴν ἀρχὴ σκέφτηκεν, ἀπὸ πᾶρι μονάχα τὰ σημάδια, ν' ἀδιαφορήσῃ γιὰ τὸ μωρό. Μὰ ὕστερα ἀπὸ ντροπὴ νὰ μὴ μιμηθεῖ οὔτε τῆς γίδας τὴ φιλανθρωπία, ἀπὸ περιμένη νὰ βραδυάσῃ, τὰ φέρνει ὅλα στὴ γυναῖκα του τὴ Μυρτιάκη, καὶ τὰ σημάδια καὶ τὸ